

Místa a instituce, kde v Československu Karaimové studovali na vysokých, vyšších školách a v jiných vzdělávacích institucích

- **PRAHA**
    - České vysoké učení technické: Vysoká škola inženýrského stavitelství
      - Isaak Bezikovič
      - Avraam Minaš
    - Vysoká škola strojího a elektro-technického inženýrství:
      - Ilja G. Kalfa
      - Mojsej Kalfa
      - Jakov Kara
      - Alexandr Nejman
      - Šepetej Pastak
    - Vysoká škola chemicko-technologického inženýrství:
      - Gavriil Kalfe
      - Isaak Pastak
    - Vysoká škola speciálních nauk:
      - Semjon Ajvaz
    - Vysoká škola obchodní:
      - Semjon Bakkal
      - Josif Chadži
      - Mark Chodžaš
      - Michail Kalfa
      - Ilja Kodžak
      - Boris Majkapar
      - Mark Penerdži
      - Semjon Tanatar
    - Ruská právnická fakulta v Praze:
      - Alexej Babadžan
      - Semjon Bakkal
      - Michail Iljaševič
      - Ester (Esfir) Šakaj
      - Michail Šakaj
    - Univerzita Karlova: Právnická fakulta:
      - Michail Iljaševič
    - Lékařská fakulta:
      - Jelena Kalfa
      - Michail Kefeli
    - Anglická kolej Praha (Prague English College):
      - Ester (Esfir) Šakaj
    - Ruská lidová univerzita v Praze:
      - Jelizaveta Kefeli, rozená Katyk
    - Ruský institut pro zemědělské družstevnictví v Praze:
      - Semjon Bakkal
    - Ukrajinská svobodná univerzita: Právnická fakulta:
      - Josif Chadži
    - Vyšší státní průmyslová škola v Praze-Smíchov:
      - Vyšší oddělení elektrotechnické:
        - Savelij Chadži
  - **BRNO**
    - Vysoká škola technická v Brně: Odbor strojího inženýrství a elektroinženýrství:
      - Fjodor Ajvaz
      - Michail Ajvaz
      - Fjodor Borju
      - Viktor Gelelovič
    - Odbor chemického inženýrství:
      - Mark Ajvaz
      - Sinan Borju
      - Semjon Kefeli
      - Isaak Pastak
  - Německá vysoká škola technická v Brně (Deutsche technische Hochschule Brünn)
    - Odbor elektrotechnický:
      - Fjodor Ajvaz
      - Viktor Gelelovič
  - Vysoká škola zemědělská v Brně: Hospodářský odbor:
    - Ester (Esfir) Šakaj
    - Andrej Karakz
  - Vysoká škola zvěrolékařská v Brně:
    - Andrej Karakoz
- **PŘÍBRAM**
  - Vysoká škola báňská v Příbrami: Odbor hutního inženýrství:
    - Michail Ajvaz
    - Ilja Šakaj
  - Odbor horního inženýrství:
    - Semjon Ajvaz
    - Michail Katyk
- **BRATISLAVA**
  - Univerzita Komenského v Bratislave
    - Lékařská fakulta
      - Ilja A. Kalfa

Legenda:

- posluchači, kteří úspěšně dokončili vysokoškolské studium nebo studium na vyšší škole
- posluchači, kteří dosáhli doktorátu
- 🏠 města, kde Karaimové v Československu studovali (mimo střední školy), počty osob

3. KARAIMOVÉ V DOBĚ NACISMU A ROLE HACHANA ŠAPŠALA PŘI JEJICH ZÁCHRANĚ

3.1. Seraja M. Šapšal

Podobně jako doposud panují nejasnosti o genezi a nejstarších dějinách Karaimů, tak jsou také tajemné i některé části bohatého života jedné z nejvýznamnějších postav karaimských dějin 20. století Seraji M. Šapšala. Jeho život byl spjat s četnými změnami a obraty, s nimiž se Šapšal vždy dokázal vyrovnat, i když v poslední části života to šlo jen obtížně. Důležité pro něj byly také zkušenosti nabyté na počátku 20. století v Íránu, kterých pak mohl využít při diplomatických jednáních, když se stal představitelem karaimské společnosti. O jeho úloze při záchraně karaimského obyvatelstva v době, kdy v Evropě panovalo nacistické Německo, toho nebylo donedávna příliš mnoho známo. Jeho korespondence s komunitami evropských Karaimů a s německými úřady nám napomohla tuto nepříliš známou kapitolu jeho života odhalit. V poslední době se objevily první studie a materiály objasňující tuto epochu karaimských dějin.¹

Seraja (Sergej) Mordochajovič (Markovič) Šapšal se narodil 8. (20.) května 1873 v Bachčisaraji.² Otec Mordochaj (Mark) Šapšal pocházel z Čufut-Kale, byl váženou osobností mezi Karaimy v Bachčisaraji a plnil funkci místního gabbaje (pokladníka karaimské obce). Mordochaj Šapšal vlastnil hřebčín a byl také majitelem ovocných sadů. Matka Akbike-Tota, rozená Kazas, pocházela z Perekopu. Šapšal byl nejmladším z dvanácti sourozenců. Učil se na karaimské náboženské škole, avšak informace se různí ohledně toho, zda ji dokončil v Bachčisaraji nebo v Simferopolu. V roce 1884, ve svých jedenácti letech, odjel do Sankt-Pe-

¹ Mariola ABKOWICZ: *Działalność organizacyjna Karaimów z pierwszej fali emigracji rosyjskiej w przededniu II wojny światowej na podstawie korespondencji z hachanem Serają Szapszałem*. Almanach Karaimski, č. 3, 2014, s. 7–24; Rafał WITKOWSKI: *Los Karaimów podczas II wojny światowej. Kilka uwag historyka*. Almanach Karaimski, č. 3, 2014, s. 159–214.

² Objevují se také informace, že se nenarodil přímo ve městě Bachčisaraj, ale v nedaleké osadě Ojsunki (od roku 1948 Rastušeje), viz Mariusz PAWELEC: *Listy do Wilna. Seraja Szapszał jako korespondent Ananiasza Zajaczkowskiego*. Almanach Karaimski, č. 2, 2013, s. 20.